

מִנּוֹרָה

გამოცდის
1993 წლის
მარტიდან

დამოუკიდებლობის ეპრაზლი გაზეთი საქართველოში

„MENORA“ INDEPENDENT JEWISH NEWSPAPER IN GEORGIA

מִנּוֹרָה

„МЕНОРА“ НЕЗАВИСИМАЯ ЕВРЕЙСКАЯ ГАЗЕТА В ГРУЗИИ

ისრაელის დამოუკიდებლობის 65-ე წლისთავის აღსანიშნავად ისრაელის საგანგებო და სრულუფლებანმა ელჩმა საქართველოში იუვალ ფუქსმა, საზოგადოებრიბის წარმომადგენლები თავის რეზიდენციაში მიინვია. მან ასეთი სიტყვით მიმართა სტუმრებს:

ბ-ნი იუვალ ფუქსი:

პატივცემულო სტუმრები, ქალბატონები და ბატონები, მეცობრები!

— ნელს ისრაელი დამოუკიდებლობის 65-ე წელინადს აღნიშნავს, რამდენიმე დღის წინ და-მოუკიდებლობის დღე საქართველომ იზეიმა, 1 ივნისს კი ისრაელსა და საქართველოს შორის დიპლომატიური ურთიერთობის დამყარებიდან 21-ე წელინადი შესრულდა. ჩვენს ერებს შორის მეცობრობა ვაცილებით ხანგრძლივია. ყოველი ჩვენგანი პატივს ვცემთ თანაცხოვრების, ერთობისა და ტოლერანტობის მრავალსაუკუნოვან ისტორიას.

ორი ათწლეულის განმავლობაში დიპლომატიური ურთიერთობებით ბევრ წარმატებას მიმდინეთ, თუმცა, კვლავაც ბევრი გამოწვევა გვაქვს მისაღები. დარბმუნებული ვარ, ერთად ნებისმიერი პრობლემის დაძლევას შევძლებთ.

უახლოეს მომავალში საქართველოს პრემიერ-მინისტრი ისრაელს ენვევა. ეს ვიზიტი ისრაელისა და საქართველოს ურთიერთობის ყელა ასპექტს განავითარებს — პოლიტიურს, ეკონომიკურსა და კულტურულს.

ისრაელისა და მისი დამოუკიდებლობის ისტორია უნიკალურია. იგივე შემიძლია, ვთქა საქართველოზეც. ყოველი ჩვენგანი ზრუბავს საქართველოზე და ქვეყნის სამომავლო განვითარებაზე. ჩვენს ხალხებსა და ქვეყნებს შშვიდობას, სტაბილურობას და განვითარებას ვუსურებ.

„მენორა“ დღესასწაულებრივ მოსულ სტუმრებს გაესულება:

საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრი ქ-ნი მაია ფაჯიივიძე:

— 1948 წლის 14 მაისს ისრაელის სახელმწიფოს დაარსება არის ისტორიული სამართლიანობის აღდგენა, სწორედ ამიტომ ეს არის მთელი მსოფლიოს მასშტაბით მისალოცი და მისასალმებელი ფაქტი. გულით და სულით ვულოცავ ისრაელის სახელმწიფოს ამ მნიშვნელოვან დღეს და ვუსურებ ყველაფერ საუკეთესოს.

საქართველოს მთავარი პროკურორი ბ-ნი არჩილ ებილაშვილი:

— დღეს აღნიშნება 65-ე წლისთავი ისრაელის სახელმწიფოს დამოუკიდებლობისა. ეს რეზიდენცია ჩემთვის ნაცნობია, მაშინ როდესაც მე, როგორც ადგივატი, ვიცავდე ებრაელ ბიზნესმენებს, ხშირად მოვდიოდი ხოლმე აქ. მე და იცხა გრძერგვი, რომელიც გახლდათ ისრაელის ელჩი საქართველოში, გადატანილი და განვითარებული ამ ადამიანებს. ახლა, ამ შემთხვევებში, პროკურორის რანგშიც სრულიად არ ვერწიობ თავს უცხოდ. მინდა მივულოცო ყველას, ყველა ებრაელს — მცხოვრებს თავის სამშობლოში, მცხოვრებს საქართველოში, საელჩის თანამშრომლებს, რომელთა ადვოკატიც ვიყავი მე. ისრაელი ჩემთვის ძალიან ახლობელი ქვეყანა და მინდა მთელი სულით და გულით ვუსურებ წარმატებები.

კომპოზიტორი და დირიჟორი ბ-ნი გახტანგ კახიძე:

— პირველ რიგში, მინდა სულით და გულით მივულოცო ისრაელს და ებრაელ ხალხს ეს დღე. ეს არის უახლოესი ქვეყანა ჩვენთვის არამარტო 26 საუკუნოვანი წარსულით, არამედ რეალურად, თავისუფალი საქართველოს პირობებში ეს ერთ-ერთი პირველი ქვეყანა იყო, რომელიც ძმურად დაგვიდგა გვერდში. მიზეზი არ არის მხოლოდ ის, რომ საქართველოდან ბევრი ებრაელია წასული, ამის მიზეზია ზოგადად ამ ხალხის დამოუკიდებულება ადამიანობისადმი, თავისულებისადმი.

20 წლისთავს ულოცავენ...

0360ს0
(01მუზი)
№6 (380)
(5773)
2013

מִבְּרוּהָ
עִתּוֹן יְהוּדִי
בַּגּוּגִיה

პეტალ აჯიაშვილი —
რუსთაველის არეალის
აღაურებაზე

საქართველოს პეტალიდენტი-თან არსებული ხელოვნებისა და მეცნიერების დარგებში შოთა რუსთაველის სახელმწიფისა და საქართველოს ეროვნული პრემიების კომისიის გადაწყვეტილების შესაბამისად, შოთა რუსთაველის სახელმწიფის პრემიის ლაურეატის წოდება მიენიჭა:

პოეტისა და მთარგმნელს **ჯემალ (სიმონ)** აჯაიშვილს — თარგმნილი და ორიგინალური საუკეთესო პოეტური ნიმუშებისთვის; გამორჩეული საზოგადოებრივი და ლიტერატურული მოღვაწებისთვის; ქართულ-ებრაული ურთიერთობის განვითარებაში შეტანილი უმნიშვნელოვანესი წვლილისათვის (გარდაცვალების შემდეგ).

„მენორას“ 20 წლისთავს ულოცავენ...

წარმატებებს გისურვებთ!

„მენორას“ 20 წლის იუბილესთან დაკავშირებით, ნება მომცით, ამ უაღრესად მნიშვნელოვან გაზეთს მივულოცო და ჩემი პატივისცემა გამოვხატო იმ ხანგრძლივი წვლილისთვის, რომელიც მას ორი ერის დაახლოების საქმეში აქვს განეული.

ებრაელი ერი 2600 წელინადზე მეტია, ქართული საზოგადოების განუყოფელი, გამორჩეული და ღია ნაწილია. ისრაელმა და საქართველომ 1 ივნისს დიპლომატიური ურთიერთობის დამყარების 21-ე იუბილე იზეიმა, ასევე აღინიშნა ისრაელის 65-ე და საქართველოს 22-ე დამოუკიდებლობის დღეები. ჩვენ ხანგრძლივი ისტორია გვაკავშირებს და მომავალი პარტიორობა ერთობლივი შემდეგით უნდა ვაშენო.

იუვალ ჭუქის

ისრაელის სრულუფლებიანი ელჩი საქართველოში

თავთა ბოსტაციანი 1948 - 2013

შოთა ბოსტანშვილი დაიბადა 1948 წლის 13 მაისს ქ.თბილიშვილი. 1972 წელს დამატავდა საქართველოს პოლიტიკური ინსტიტუტი არქიტექტურის საეცვალო-ბით. საპროექტო ორგანიზაციაში მიღებული პრაქტიკული გამოცდილების შემდეგ, 1978 წლიდან დაინიშნო პედაგოგიურ მოღვაწეობა და თოთქმის ოთხი ათეული წელი უანგაროდ, უშურველად მიუძღვნა ქართულ არქიტექტურას, ახალგაზრდა არქიტექტორთა აღზრდას. 1990 წელს დაამართა სტუდია-სახელმწიფო და საგანი „არქიტექტურული პოეტიკა“. სტუდიაში მიღებული სრული დარიგარი კომპოზიტორი, კოლეგისტი, ზოგადესტიტურ საკითხებში, მიშნებული დაგვიდგა გვერდში. მიზეზი არ არის მხოლოდ ის, რომ საქართველოდან ბევრი ებრაელია წასული, ამის მიზეზია ზოგადად ამ ხალხის დამოუკიდებულება ადამიანობისადმი, თავისულებისადმი.

შოთა გახლდათ ფართო ერუდიციის პირველი კრიტიკი, რომლის ინტერესების სფეროში არქიტექტურის გარდა, მნიშვნელოვანი ადგივატი არ იყო. მიღებული გამოცდილების შემდეგ, 1978 წლიდან დაინიშნო პედაგოგიურ მოღვაწეობა და თოთქმის ოთხი ათეული წელი უანგაროდ, უშურველად მიუძღვნა ქართულ არქიტექტურას, ახალგაზრდა არქიტექტორთა აღზრდას. 1990 წელს დაამართა სტუდია-სახელმწიფო და საგანი „არქიტექტურული პოეტიკა“. სტუდიაში მიღებული სრული დარიგარი კომპოზიტორი, კოლეგისტი, ზოგადესტიტურ საკითხებში, მიშნებული დაგვიდგა გვერდში. მიზეზი არ არის მხოლოდ ის, რომ საქართველოდან ბევრი ებრაელია წასული, ამის მიზეზია ზოგადად ამ ხალხის დამოუკიდებულება ადამიანობისადმი, თავისულებისადმი.

შიგა მდაფრი ემოციები. ეს იყო ზემინი ნიჭის, ფანტაზიის, განათლების, როგორებისადმი.

შოთა ბოსტანშვილი მერავალი არქიტექტურული პროექტის და რეალიზაციის აღტორია. მათ შორის აღსანიშნავა: ხევსურეთის სოფლები ხახმატი და ბისო; კულტურის სასახლე ქ. ფიორმ, ბავშვთა ქალაქი მალათა ყულის ტყე-პარკში, „იერუსალიმის სახლი“ ქ. ტბილისში, თორეთის მოედანზე; „ხსოვნის ტაძარი“ სოფ. მუხრანთან; „ხსოვნის კუბი“ ქ. სენაქში; მემორიალი „დიდება მრომას“ ქ. ქუთასში; ოზნის სინაგოგის რესტავრაცია; ინდივიდუალური საცხოველებელი სახლები საქართველოს სახვადას-ვა ქალაქებში; სასტუმრო „შარდინი“ ქველ თბილისში; „პოზის სახალე“ ქ. ტბილისში და სხვა. პრემირბულია მისი არაერთი საკონკურსო პროექტი: მარჯანიშვილის თეატრი, საერთაშორისო კონკურსი „XXI საუკუნის ცივილურის სივრცე“ (ვენეცია); საზოგადოებრივი ცენტრი რუსთაველის პროსპექტზე, წმინდა სამების საკათედრო ტაძარი, „9 აპრილის მსხვერპლთა მემორიალი“ და სხვა. მკვეთრების საზღვრებს, ყველა ებრაელში, შეფერის საზღვრებში, ყველგერების საზღვრებში

მეცნიერება, მეგობარო!

დიდად დამამწუჯერებელი ცნობა მივიღეთ საქართველოდან - მოულოდნელად გარდაიცვალა ცნობილი მეცნიერი, მწერალი, ხელოვანი, მოღვაწე და, რაც მთავარია, დიდებული პიროვნება - პროფესორი შოთა ბოსტანაშვილი. თთქმოს გუშინ იყო, ამ თთქმის სამი წლის წინათ, ორ ისრაელულ პროფესორთან ერთად, საქართველოში ჩავატარეთ სამეცნიერო-საგანმანათლებლო სემინარი ებრაული ისტორიის შემსწავლელი საერთაშორისო საზოგადოებისა, რომელშიც სხვადასხვა ქვეყნებიდან ჩამოსული 50-მდე ებრაელი მოღვაწე მონაწილეობდა. ერთ-ერთი მომსხვენებელი ჩვენი დაუვინყარი შოთა იყო, რომელიც თავის ვაჟთან ერთად წარდგა ჯგუფის წინაშე და პირდაპირ მოხიბლა საზოგადოება თავისი ღრმა განსწავლულობით, ანალიზის სილრმითა და სიზუსტით. მართალი გითხრათ, ეს მათთვის აღმოჩნდა ცოტა მოულოდნელი, თორემ ჩემთვის არა იყო რა გასაკვირი. ჩვენ, მისი მეგობრები ხომ ასეთს ვიცნობთ შოთას ათეული წლების მანძილზე. ის, რაც მან გააკეთა საქართველოში არსებული ებრაელთა სალოცავების შესწავლის დარგში, სამარადისოდ დარჩება ჩვენი თემის ისტორიაში. ახლაც ამ თემაზე ამზადებდა ვრცელ სამეცნიერო სტატიას წიგნისათვის, რომელიც იერუშალამის ბენ-ცვის სახელმძის ინსტიტუტში მზადდება გამოსაცემად და რომლის მთავარი რედაქტორის პატივი მე მაქვს დაკისრებული. ეს ფაქტი (რედაქტორობისა) მხოლოდ იმისათვის აღვნიშნე, რომ ხაზი გამესვა, რამდენად თავზარდამცემი იყო ჩვენი შოთას მოულოდნელი წასვლა ჩემთვის არა მხოლოდ როგორც მისი მეგობრისათვის, არამედ პროფესიული თვალსაზრისითაც - მოგვიჩევს ისევ და ისევ მისი ოჯახის დახმარებით გამოვიყენოთ ის დაუმტავრებელი ვარიანტი, რომელიც, სხვა მრავალ სამუშაოსთან ერთად, მაგიდაზე დარჩა ჩვენს შოთას.

მარადიული ხსოვნა შოთა პოსტანაშვილს!
ლეგენდა ენობი

3. მელიქიშვილი, ჭ. კოსტანაშვილი
„თამარ მაცის ძეგლი“ მესტიაში

Very very sad about Shota. I had a great admiration for him both as an intellectual and also as an individual. A great loss!

**Richard England, Academician IAA,
Malta, Valletta**

С чувством глубокой скорби мы узнали о кончине члена-корреспондента МААМ, профессора Грузинского технического университета, доктора архитектуры, кавалера «Ордена чести» Шота Бостанашвили.

От имени Отделения международной академии архитектуры в Москве прошу передать наши искренние соболезнования и сочувствия всем коллегам, архитекторам Грузии, друзьям родным и близким Шота Бостанашвили.

Никогда не забуду, - Шота был моим первым необыкновенно поэтическим гидом по Старому Тбилиси!

Мы разделяем Вашу скорбь.

**Академик Ю.П. Глатонов,
Президент Отделения Международной Архитектуры в Москве**

ბელი ამბავი. 2008 წლის 23 დეკემბერს პოლიტექნიკური უნივერსიტეტის ადმინისტრაციულ შენობაში (გიორგი ნიკოლაძის დარბაზი) შოთა ბოსტანაშვილმა უბრაზენ-ვალესად დაიცვა მრავალი წლის ნაშრომი სადიქტორო დისერტაცია „სივრცის პოეტიკა“, რომლის უმთავრესი თემა იყო არქიტექტურის პრობლემები ებრაელთა სინა-გოგებისა და სასაფლაოების ჭრილში. დისერტაცია საკ-ვირველი ერუდიცია გამოამჟღავნა. ნარმოადგნა უზლ-ვავი რაოდენობის საილუსტრაციო მასალა. დამსწრენი განაციფრა თორის (ხუთნიგნეულის) (ცალკეული ადგ-ილების მისეულმა წვდომამ. ამავე დროს გაიხსენა ჰოზ-ინგის თამაშს თეორია, ფუკუ, დერიდა, სხვები. დაახას-იათა თითქმის ყველა მიმდინარეობა, დახატა ბაბლიური ადგი, როგორც სიმბოლო — ხე. ქართული ენის მაგიურ ფენომენზეც გამახვილა ყურადღება. დაგვანახა, რომ ამ გრანდიოზულ, ფუქიერდებალურ მითით ფიგურურიებს ორი სიტყვა „ცოდვა“ და „ცოდნა“ და მათ მხოლოდ ერთი ასო განასხვავებს, იმდენად ახლო და, ამასთანავე, საფრთხილოა კავშირი ამ ცნებებს შორის. მეტისმეტად დასანანია, რომ ეს უთვალსაჩინოებს ნაშრომი დღემდე გამოიუცემლია. ამაზე ხელისუფლებამ, ჩეგნმა საზოგა-დოებამ უნდა იზრუნოს.

ბევრჯერ მომისმერია შოთა ბოსტანაშვილის აღფრუ-
თოვანება გალაკტიონ ტაბიძის ლექსის ძნელად ჩასაწვ-
დომი და ძნელადვე ასახსნელი მუსიკალობის გამო, იგი
განუყორელდა ეთაყვანებოდა „ეფემერას“ ავტორის გასა-
ოცარ ეფეონიურ ხელოვნებას.

გიორგი ლეონიძის ლირიკაში სტიქურად მოვარდნილი, უბადლო ძალა ხიბლავდა. ხშირად ამბობდა თუ რა მწვერვალებს აღნევდა იგი დაბალი შაირის მეტვეობით და ამის დასტურად განუმეორებელი არტისტიზმით წარმოსთვევდა „მყვითალობას“.

თანამედროვეთაგან მისთვის ყველაზე ახლობელი და მიმზიდველი ოთარ ჭილაძის პიეტური სამყარო იყო. მასთან პირადი მეგობრობაც აკავშირებდა და თითქმის დამთავრებული ჰქონდა ძალზე ორიგინალურად მოფიქრებული წიგნი მისი სიმეტაფორული აზროვნების მრავალთაგან განსხვავებულ თავისებურებებზე (მხატვრულ სახეებად გამოყენებულ ჩრდილთა უზარმაზარი სიმფონია წარმოაჩინა). უცნაურ დამთხვევას გავდა, რომ სწორედ ოთარ ჭილაძის ოთხმოცი წლისთვისადმი მიძღვნილ საღამოზე სიტყვის წარმოთქმის უამს მოიცელა იგი ჩვენი ინსტიტუტის დარბაზში. იმის აღნიშვნაც საჭიროდ მიმაჩინა, რომ შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის ხელმძღვანელობა, პირადად პროფესორი ირმა რატიანი გულითად პატივს მიაგებდა, მუდამ ფართო ასპარეზს აძლევდა განსვენებულს.

Հյեմալ աջանձվուուս գուօնսթականու մտարշմեղլոծիո մողցանցօնքա դա ხանցամշուլճ ամենօնքա, Ռոմ ուգայեցիցո սասցունու մանգուլժ մուս արցերտ տցուստրոմիս ար ցամոյ-ցլցինա յարտայու սութպուուս ասերտո սրցուլյմենուո լոլոնքա. ծալուան մուսենոնճա դացու Երշեգունունու პոյթիա, մուսոյց ծրնցունցալյ տարցմենցի դա ցարդաւցուալյեամցւ Ռամցը-ոմյ գլուու աժրե տացուս Շտանցէֆուլցի յուգաց պատերա „որուոնուս“ ազգուրս.

ცოტა რამ მაინც უნდა ვთქვა შოთა ბოსტანაშვილის
სამაგალითო ადამიანურ თვისებებზე. მასავით კეთილი
და ერთგული კაცი ცხოვრებაში ცოტა შემხვედრია. ჩემი
ნიგნის გამოცემაზე იგი ჩემზე მეტად წუბდა და ზრუნავ-
და. სულ მასესნებდა — საქამაოდ ბევრი დღიური დაბე-
ჭდე, ახლა როგორიცაა მოყუარე და მე გაგიფრორმებო.
დობული გაიხარა, როცა შევატყობინ, რომ გამოცემლო-
ბა „ბაკები“ (მისი ხელმძღვანელები სრულიად უანგაროდ
მიბეჭდავენ ნიგნს) ლექსების მოზრდილი კრებული ჩავ-
აბარე და იქ ძველი არაფერი შემიტანია.

ცხოვრებაში არაერთხელ ატკინეს გული. ყველაფერს არ ჩამოვთვლი. დაბადების სამოცდამეტეთე წელი უსრულდებოდა, როდესაც მოუნელებელი სულიერი ტრაგმა მიაყენეს — როგორც შეძენილი კერძო საკუთრება, ულმობლად დაანგრიეს მისი შემოქმედების გვირგვინი, ქართული ხუროთმოძღვრების თავმოსაწონებელი ძეგლი „პოეზიის სასახლე“, რომლის უნატივებელი ორნამენტებზე, მშენებლობის დროს, თავად მუშაობდა ხოლმე.

ასეთი შემაძრნუნებელი შემთხვევის გამო მცირე
ლექსიც დავწერ „სიველურე ზეობს“, შოთასთვის არ
მინახვებია, მაგრამ გამოქვეყნებას ვპირებდი. აი, ეს
დაგვიანებული გამოქომაგება და დაუფარავი გულის-
ყრობა.

ანალებში ქვეყნისა,
სამარცხვენოდ შევა,
„პოეზიის სასახლოს“
ვინც იკისრო ნგრევა.
სილაბზეს თელავენ
და სიკეთის მარცვალს...
საქართველო ამიავრი —

შარშან ზაფხულში შოთა ბოსტანშვილი იძულებული გახდა გულის ურთულესა პერაცა გაყენებინა. ეს სამაღლო საქმე იტვირთა ჩვენი საერთო მეგობრის, ძალზე ნიჭიერი ახალგაზრდა მწერლის მაკა გოგუაძის მეუღლემ, უსაზღვროდ კეთილმა ვაჟაპაშვილის გოჩა კუხალაშვილმა (იგი ლუბლინას უზახე მდებარე ერთ-ერთი სამკურალო კლინიკის ხელმძღვანელთაგანია). მათ

ტი წლის ვაჟს სისხლის სახიფათო დაავადება აღმარჩნდა და ამჟამადაც მურნალობენ ავსტრიაში (საბედნიეროდ, სასიკეთო ცვლილებები დაეტყო). როცა მაკას თბილი-სიდან ეს საშინელი ამბავი შეატყობინეს, გულგაბეთქ-ილმა დამირეკა — ბატონი შოთა ჩვენი ოჯახის ნევრად მიგვაჩნდა, ორი დღეა, მე და ჩემი შვილი, მიშიკო ვტირი-თო.

არ შემიძლია არ ვთქვა თუ როგორი ჭირისუფლობა გამოიჩინა ბოსტანაშვილების ოჯახისთვის უშძიმეს დღეებში ჩვენმა ცონბილმა მწერალმა და საზოგადო მოღვაწემ გურამ ბათიაშვილმა, ვისი მამულიშვილური შემართება და სიდარბაისლე ჩვენგან უდროოდ ნასულს ას მარტინა.

ასე შოსხობდა.
ზედმეტად მიმაჩნია აღნიშვნა იმისა, რანაირი თავზარი
დამეცა, როცა ინსტიტუტიდან გამოსულმა, ფერდაკარ-
გულმა თანამშრომლებმა — ნონა კუპრეიშვილმა და საბა
შეტრეველმა, სამსახურში მიძრუნებულს (იმ დღეს ორ
რედაქციაში მქონდა საქმე) შოთა ბოსტანაშვილის უკ-
არი სიკვდილი მამცნეს. უფალს მადლობას ვწირავ, რომ
არა ახორ ძირობის კოლეგიაში მოიხსენიერო

არ გავხდი მეორეასი ადამიანის ოოლო უტების ძეგლსონ. შოთა მოულენდობა დაღუპობრივი უკიდურესად დათრგუნა და დამწუხა მისი უერთგულესი მუცლილე, თანამდგომი, ასევე შესანიშნავი არქიტექტორი ქალბატონი თინათინ სირბილაძე, რაც ყველა ჩვენთაგანისთვის უნიკალური იყო.

შოთა ბოსტანაშვილმა ადრევე, წაკითხვისთანავე დიდად მოიწონა მამარქმის მიერ ციხეში ჩაწერილი გვანჯი ჩიქოვანის მოგონებებზე აგებული ჩემი წიგნი. მითხრა — ვეება, ფერადი ფლორმასტერით წავითხე, მთელი ტექსტი გადავაჭრელე, უსათუოდ რამე უნდა დავწეროო. დაღუპვამდე ერთი კვირით ადრე კიდევ გამიმეორა — თქვენი ვალი მაქვს „გვანჯი ჩიქოვანის ცხოვრება“ და ამ კაცის ხიფათიანი თავგადასავალი როგორლაც ოდისევ-სის ითაკაში დაბრუნებას მაგონებს და ეს წიგნი ჩემებურად უნდა შევაფასოო. დავამშვიდე — თქვენ არავისი ვალი არ გაქვთ, პირიქით, ჩვენ, ყველანი, თქვენგან ვართ დავალებული-მეტები.

© 2019-2020

International Scientific Conference "Space, Society, Politics"
dedicated to the 70th birthday anniversary
of Professor Revaz Gachechiladze
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
3-5 June, 2013

and presentation of his new book
“Georgia in the World Context”
on June 3, at 17:00
TSU Event Hall

ალბათ, ცოტა ძნელი დასაჯერებელია, რომ მუდამ საქმიან, ახლის ძიებით აღსავსე მეცნიერსა და მოღვაწეს პროფესორ რევაზ გაჩეჩილაძეს სამოცდათი წელი შეუსრულდა, მაგრამ, როგორც იტყვიან, ფაქტს ვერსად გავექცევით. ეს ასევა და მეც მინდა სულითა და გულით მივულოცო ჩემს საამაყო მეგობარს (იმდი მაქვს, რომ ზედმეტ სი-თამამედ არ ჩამოთვლის), გეოპოლიტიკის დიდებულ სპეციალისტს, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტს, უცხოეთის რიგი უმაღლესი სასწავლებლის, მათ შორის, კემბრიჯის უნივერსიტეტის, მინვეულ პროფესორს, ცნობილ პოლიტიკოსსა და დიპლომატს, არაჩვეულებრივ მეუღლესა და მამას ბატონ რევაზ გაჩეჩილაძეს სახელოვანი იუბილე.

ბედნიერება მქონდა თბილისის უნივერსიტეტში ერთად მუშაობის წლებში ხშირი შეხვედრების დროს თვალი მედევნებინა რევაზ გაჩეჩილაძის მოღვაწეობისათვის და ყოველთვის მხიბლავდა მისი თავდაჭრა და სიმშვიდე ყველაზე რთულ სიტუაციებშიც კი, საოცარი ტაქტი ადამიანებთან ურთიერთობაში, რითაც იგი აქარად განსხვავდე-

ମୂଳନ ଓ ସାରିରେ କଥାରେ ପାଇଲାମା

10-11 მაისს ქუთაისში გაიმართა სამეცნიერო კონფერენცია „ენა და კულტურა“, რომელიც ეძღვნებოდა საქართველოს ეროვნული განძის სამშობლოში დაბრუნებიდან 75-ე წლისთავსა და საქართველოს მეჭურჭლეობულების, ექვთიმე თაყაიშვილის ნათელ ხსოვნას. კონფერენციის მუშაობაში მონაწილეობდა არიელის (ისრაელი) უნივერსიტეტის პროფესორი, კავკასიისა და ცენტრალური აზიის ეპრაული თემების კვლევის ონსტიტუტის დირექტორი, ბათონი რეუვენ ენოხი, რომელიც ისრაელში წასვლამდე მოღვაწეობდა ივანე ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. გაზეთი „მენორა“ ბატონ რუბენს აღნიშვნული კონფერენციისა და სამომავლო გეგმების შესახებ ესაყბრა.

- ბ-6 რუბენ, საქართველოში სამეცნიერო კონფერენციაზე ჩამოგრძელდით?

- დიახ, ქუთაისში, ჩემს მშობლიურ ქალაქში, ჩატარდა კონფერენცია სახელწოდებით „ენა და კულტურა“, რომელიც შეიძლება ითქვას, უკვე ტრადიციული გახდა. ამჯერად მეორედ ჩატარდა და უკვე დაიგეგმა მესამედაც. კონფერენციაზე ჩამოსული იყო ფართო წარმომადგენლობა სხვადასხვა ქვეყნებიდან. მრავალფეროვანი იყო თავათ მოხსენებათა თამაში მოხიბლოთი

იყოთ თავად ძმისებებითა თეძები. ძმინიბლული დავრჩი მაღალი მეცნიერული დონითა და დიდებული ორგანიზაციით, რისთვისაც მადლობა უნდა მოვახსენოთ კონფერენციის სულისხამდგმელს,

გამოჩენილ გეცნიერს, საქართველოს ყოფილ საგანგებო და სრულფლებიან ელჩს ისრაელში პატონ რევაზ გაჩეჩილაძეს

ბატონო რევაზ,

ლრმა პატივისცემის გრძნობით გილოცავთ
დაბადებიდან 60 წლისთავს. გისურვებთ შემოქ-
მედებით ნარმატებებს, ნინსვლას და აღმავლობას
იმ მამულიშვილურ საქმიანობაში, რომელსაც
თქვენ უკვე ათწლეულების მანძილზე უანგაროდ
ემსახურებით. თქვენს ნაყოფიერ და ხალასს ნიჭს
კვლავ შეექმნას რიგი საინტერესო მეცნიერული
ნაშრომებისა.

ისრაელ-საქართველოს ურთიერთობაში, ნიჭი-
ერებით აღსავსე თქვენი ბრძნული დიპლომატი-
ური ქმედება წარმოისახება იმ მტკიცე და მყარ
ხიდად, რომელზეც ამაყად ივლიან ქართველი და
ებრაელი ხალხების მომავალი თაობები.

ბატონი რევაზ, პატივი და დიდება თქვენ, რომ

ხართ მოსილი მაღალადამიანური და კაცური კაცის სრულექმნილებით. თქვენი შინაგანი სამყარო ჩვენს ცნობიერებაში ასახულია ქართველი და ებრაელი ხალხების მშვენებად და ამად თითოეული წვენგანი მაღლიერების გრძნობით გმოსავს.

შენ ისეთი მოსავალი მოიზიე, ისეთი ოქროს ზოდები დახვავე ისრაელ-საქართველოს მეგობრული ურთიერთობის განმტკიცებას, რომ ამაყად შეგიძლია გაუსწორო თვალი წარსულსაც და მომავალსაც.

სიკეთე და სიხარული არ მოგვლებოდეთ არა-
სოდეს არც შენ და არც შენს დიდებულ ოჯახს,
სულ წინსვლით და წარმატებით გატაროს უზენაე-
სის ყოვლისმომცველმა ნათელმა.

თქვენი შალომ დავიძი

აც და ჩვენი თემის წარმომადგენლებთან კავშირის მხრივაც. რევაზ გაჩერილაძემ ისრაელში მოღვაწე სხვადასხვა ქვეყნის დიპლომატთა შორის მაღალი ავტორიტეტი მოიხვეჭა და დიპლომატიური კორპუსის დუაიენის პატივიც მიანიჭეს.

და მაინც ჩემთვის რევაზ გაჩეჩილაძე, უპირველეს ყოვლისა, მაღალი დონის მეცნიერია, რის შესახებაც მესმოდა საქართველოშიც და ისრაელშიც, სადაც მან რამდენიმე სამეცნიერო მოხსენება წაიკითხა, მათ შორის იმ ინსტიტუტშიც, სადაც მე ვმუშაობდი - იერუშალამიძის ებრაული უნივერსიტეტის ტრუმენის სახელობის ინსტიტუტში და, გადაუჭარბებლად შეიძლება ითქვას, ყველა მოხიბლა თავისი ღრმა განსწავლულობითა და ანალიზის უნარით. მე სხვა სპეციალობის წარმომადგენელი ვარ და ამიტომ თავს უფლებას ვერ მივცემ სიტყვა გავაგრძელო რევაზ გაჩეჩილაძის სამეცნიერო მიღწევათა შესახებ, მაგრამ ამის თაობაზე დაწვრილებით ისუბრუებნ დიდი წარმომადგენლობითი საერთაშორისო კონფერენციის მონაწილენი, რომელიც მისი სასახლო საიუბილეო თარიღის აღსანიშნავად გაიმართება ივნისის დასაწყისში. მე კი ჩვენებურად, ებრაულად დავლოცავ:

‘ად ძეა ვეესრიძ, ძვირფასო რევაზ!

საღამოზე კი ბ-ნ რ. გაჩეჩილაძეს პირველი მიესალმა და საიუბილეო თარიღი მიუღოცა უნივერსიტეტის რექტორმა ალექსანდრე კვიტაშვილმა. ახალი წიგნის თავისებურებებზე, მეცნიერის მიერ განვლილ გზაზე ვრცლად ისაუბრა საქართველოს საგარეო საქმეთა ექსმინისტრმა ირაკლი მანაძერიშვილმა. რ. გაჩეჩილაძეს საიუბილეო თარიღი მიუღოცეს პროფესორებმა: ალექსანდრე როდელმა, ლადო აპაავამ, მოსკოვიდან ჩამოსულმა პროფესორებმა: ალექსანდრე ალექსევიმა და ოლგა გლეხერმა, ვაშინგტონის ჰოლოკოსტის მუზეუმის კონსულტანტმა პაველ ილიმა, პროფესორმა გორგ ჯაფარიძემ, სტუდენტმა ლევან ლორთიშვილიძემ, მწერალმა და დრამატურგმა გურამ ბათიაშვილმა.

ლვნება ცნობილი კინორეჟისორის, რეზო ჩხეიძის
შემოქმედებას.

- የጠቅላላውን ቅድመዎች ስለሚገኘው እና የሚከተሉት ምክንያቶች በመሆኑ ተስፋል ይችላል፡፡

- ვადების განსაზღვრა არც ისე ადვილია. ქართულიდან თარგმნაც ძალიან რთულია და საბოლოოდ, ამ საქმის წინაშე აღმოვჩნდი მხოლოდ მე. პოეტური ნაწარმოებები, რომლებიც ამ წომრისათვის იყო შერჩეული, უკვე ითარგმნა. ერთია თარგმნო ლექსი და სხვაა თარგმნო პიესა. ასევე პროზაული ნაწარმოებების თარგმანი მოითხოვს ძალიან დიდ დროს. ჩემი დატვირთული რეჟიმის გამო მიტირს პროგნოზირება, რა დროისთვის იქნება ნომერი მზად.

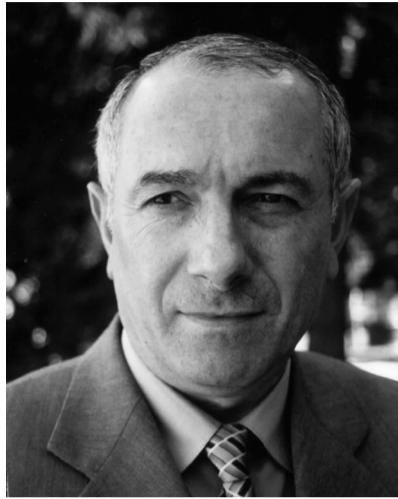
- გამოვიდა თქვენი წიგნი თავსილის თაობაზე,
რას უმზადებთ ახალს მკითხველს?

- იმედი მაქას, რომ ძალიან მოკლე დროში გამოვა წიგნი ფესახის აგადის შესახებ. ეს არის ტრადიციული თარგმანი, ქართველ ებრაელთა მიერ შესრულებული. არსებობს მისი რამდენიმე ზეპირი რედაცია. სწორედ ამ ზეპირი რედაციის ბის ტექსტსა და მოღვაწის დახმარებული შესაბამისი ანალიზით ურთ

ქსტს გაძოვცებ თავის ძესაბაძისი აზალი ზითურთ.
- გისურვებთ წარმატებას.

ესაუბრა თამარ აპესაძე

რუბრიკას უძლებელი პროფესორი
ავთანდილ ციკლუმიშვილი

XIX საუკუნის მეორე ნახევრიდან ებრაული თემით ქართველ მწერალთა დაინტერესება იშდენად ფართო მსამართის მომცველი მოვლენა ხდება, რომ აღნიშვნულმა თემამ ამ დროს მოვლა ბევრობი მწერლის შემოქმედებაში დაიმკვიდრა საგულისხმი ადგილი. ამ თვალსაზრისით უაღრესად შენიშვნელოვანია მათი როგორც მხატვრული ნაწარმოებები, ისე პუბლიცისტური წერილები, რომლებიც აშენად და შეუნიბრავად გამოხატავენ ხაზგასმულად კეთილგანანყობილ დამოკიდებულებას ებრაელთა მიმართ.

საანალიზო შერიცხვის ჩენებს მწერლობაში ებრაულმა თემამ ძირითადად ორი უმთავრესი მიმართულებით პოვა გამოვლენება – ებრაელი ხალხის უძველეს ისტორიულ წარსულთან დაკავშირებული ბიბლიური ეკიზოდების მხატვრული ხორცებშითა და ქართველ ებრაელთა თანადროული ყოფითი პრობლემების წარმოსახვის მცდელობით.

ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით საინტერესო ეგვიპტულთა მონბისაგან ებრაელთა განმათავისუფლებელი ლეგენდარული გმირის განსადიდებლადანერილი პოემით თემი რაზიკაშვილისა (1912-1916 წ.). „მოსეს სიკვდილი.“ პოეტის შეფასებით, მოსე „ისრაელი სჯულის მდგებელი“ ის ადამიანი იყო, რომელმაც ნამდატებით მოიხადა თავისი ამქვეყნიური ვალი.

ებრაელი ხალხის ამ ლეგენდარული წინამდლოლის მამულიშვილური ლვანლის განდიდებით თ. რაზიკაშვილმა ეროვნული თავისუფლებისათვის თავგანწყვით მებრძოლი გმირის იდეალიზებული სახც შექმნა. ერთადერთი სიმდიდრე, რომელიც დევნილებიში სიცოცხლეასრულებულ ამ ქედარულ პიროვნებას ჰქონდა, პოეტის თქმით, მხოლოდა „ლვთის სიტყვა და მაღლით მოსილი გონება“ იყო.

ებრაელი ხალხის ბიბლიური ისტორიის ამსახველ მხატვრულ ნაწარმოებებში, ეროვნულ პრობლემათა წინა პლანზე წამოწევით, მათი ავტორები არაპირდაპირი გზით საქართველოში არსებულ ვითარებასაც ნაიმოსახავდნენ, რითაც ქართველი ერის პატრიოტული თვითმეცნიერების კიდევე უფრო ბეტად განმტკიცებასაც ისახავდნენ მიზნად. ეს რომ წამდვილად ასეა, ამის დასტურად მრავალი კონკრეტული მაგალითის მოტანა შეიძლება XIX საუკუნის მეორე ნახევრისა და XX საუკუნის დასახულის ქართველ მხერალთა შემოქმედებითა.

ამ გადავაჭარბებთ, თუ ვიტყვით, რომ ებრაელი ხალხის ეს უდიდესი და მარად დაუცხრომელი ეროვნული ტკივილი ქართველებზე უფრო დიდი ადამიანისა და ქირმიზიარებობით იშვიათად თუ გამოუხატავს ვინძეს. ასე რომ, საქართარი სამშობლოს დაცულება-გაპარტახების გამო საუკუნეთა მანძილზე შესრედ აგოდებული ებრაელების ცრემლთა უწყვეტ ნაკადს ქართველი კაცის თვალთაგან დანადენი თანადგომის ცოებლიც მატებდა ძალასა და ნიმუშებას.

ნათებამს დასტურად აქიროდიონ ევდოშვილის (1873-1916 წ.) შემოქმედების გახსენებაც იქნება საქმიანის. მაგალითად, 1915 წელს გაზი „სახალხო ფურცლის“ სურათებიანი დატებების 42-ე წომერში დატებდილ ლექსში - „ტრირილი ებრაელი-სა“ პოეტმა ებრაელი ხალხის ტრაგიკული ისტორიის უმთავრესი მომენტების გახსენებით მკითხველი კიდევ ერთხელ გახადა იმ დიდი ეროვნული ტკივილის თანამონაზილე, რომელიც ყველა დროისა და ეპოქის ებრაელობისათვის მარადიული გლოვისა და წუხილის საგანდაა ქცეული. ი.

დაგენერაცია და

გამოხატვილი:

გურამ ბათიაშვილი, კოტე აბაშიძე
თბილისი, ლეონიძის 11°, ვახტანგ VI ქ. №30

ფოლებები: 299.90.96, 277.20.57

ებრაელი თემა ქართურ მწერლებიში

ებრაელი თემა XIX საუკუნის მეორე ნახევრისა და XX საუკუნის დასახელის ერთობლივ ლიტერატურაში

(ცერილი მეცნიერებები)

ევდოშვილის ლექსის ემოციურ სიმძაფრესა და გულწრფელობას კიდევ უფრო ზრდის ის გარემოება, რომ ებრაელი ხალხის ებრაელთა მეტები მოვლენა ხდება, რომ აღნიშვნულმა თემამ ამ დროს მოვლა ბევრობი მწერლის შემოქმედებაში დაიმკვიდრა საგულისხმის ადგილი. ამ თვალსაზრისით უაღრესად შენიშვნელოვანია მათი როგორც მხატვრული ნაწარმოებები, ისე პუბლიცისტური წერილები, რომლებიც აშენად და შეუნიბრავად გამოხატავენ ხაზგასმულად კეთილგანანყობილ დამოკიდებულებას ებრაელთა მიმართ.

ებრაელი ხალხის ისტორიიდან ქართველი მწერლები კველაზე ხშირად იმ ტრაგედიას იხსენებენ, რის შედეგადაც ბაბილონებრების მიერ აკლებული ებრაული სახელმწიფო ნაგრევებად იქცა, წინაპართა ფუძიდან აყრილი ებრაელი ერი კი იცდა ეკიზოლებრივის საუკუნის განმავლობაში დარჩა უსამაშვილოდ. ქართული მწერლობის ბევრი წარმომადგენელი ამ ტრაგიკულ მოვლენას ლივიდი ეროვნული ტკივილივით განვიდის. მაგალითად, ს. შანშაბაშვილის „ფსალმუნის“ (1908 წ.) წაკითხვით მკითხველს ისეთი შთაბეჭდილება ქვენება, თითქოს მდინარე ბაბილონის პირას სამშობლოს ტრაგიკული ბედის გამო მწარედ აგოდებულ ებრაელთა შორის, თავად პოეტიც იჯდეს და დასტიროდეს ებრაული სახელმწიფოს დასამართადა.

ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით საინტერესო ეგვიპტულთა მონბისაგან ებრაელთა განმათავრებელი ლეგენდარული გმირის განსადიდებლადანერილი პოემით თემი რაზიკაშვილისა (1912-1916 წ.). „მოსეს სიკვდილი.“ პოეტის შეფასებით, მოსე „ისრაელი სჯულის მდგებელი“ ის ადამიანი იყო, რომელმაც ნამდატებით მოიხადა თავისი ამქვეყნიური ვალი.

ებრაელი ხალხის ამ ლეგენდარული წინამდლოლის მამულიშვილური ლვანლის განდიდებით თ. რაზიკაშვილმა ეროვნული თავისუფლებისათვის თავგანწყვით მებრძოლი გმირის იდეალიზებული სახც შექმნა. ერთადერთი სიმდიდრე, რომელიც დევნილებიში სიცოცხლეასრულებულ ამ ქედარულ პიროვნებას ჰქონდა, პოეტის თქმით, მხოლოდა „ლვთის სიტყვა და მაღლით მოსილი გონება“ იყო.

ებრაელი ხალხის ბიბლიური ისტორიის ამსახ-

ლი ტკივილი იყო.

ებრაელთა უბანში მომხდარ ხანდარს გალაკტიონ ტაბიძე (1891-1959 წე.) გამოხმაურებია იმავე წელს დაწერილი ლექსით „ცეცხლი ქუთასიში“. მართალია, პოეტს მასში ამ ტრაგიკული მოვლენის დეტალები დაკონკრეტულისათვის მაიც აქეარდ ნათელი ხდება ის ფაქტი, რომ საენებული ნანარმობინი სწორედ ებრაელთა დასახლებაში დატრიალებული უბედური შემთხვევისადმია მიძღვნილი.

საზოგადოებას დიდი

გულისტკივილით

ვაუნყებ, რომ, 28

მაისს ისრაელში,

გარდაიცვალა

ისაპ

დავარაპვილი,

ჩემი საყვარელი ბიძა

და ებრაული თემის

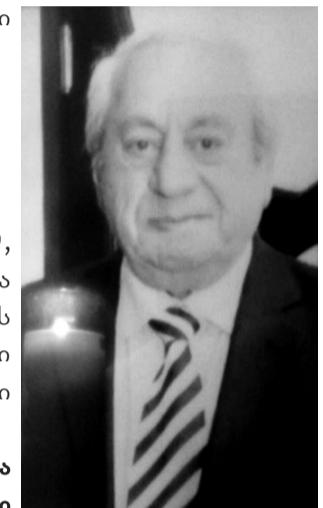
უკეთილშობილესი

ნევრი... ნათელში

იყოს...

მარინა

სოლომონიშვილი

ციალა, გურამ, მალხაზ ბათიაშვილები, ლანა და გურამ ხარაზიშვილები, რობერტ მიხელაშვილი ღრმა მწერლი დრმა მწუხარებით იუწყებიან ჩევრი თემის ღრისეული წევრის, ისაკ დავარაპვილის ცერდაცვალებას.

ბესო, რომან, ბელა მიხელაშვილები სამძიმარა უცხადებები გი დავარაშვილს მამის — ძვირფასი პიროვნების

ისაპ დავარაპვილის

გარდაცვალებას.

ბესო, რომან, ბელა მიხელაშვილები სამძიმარა უცხადებები გი დავარაშვილს მამის — ძვირფასი პიროვნების

ისაპ დავარაპვილის

გარდაცვალების გამო.

შვილები: ბესო,

ზურა და ია ბათიავე-

ბი, შვილიშვილი -

მარიამ ნინუაშვილი,

სიძე - აბრამ ნინუაშ-

ვილი, ახლო ნათე-

სავები იუწყებიან,

რომ დაუვინაორი

დედის, ბების, სიდ-

ედრის მარიამ მანა-

შვილ